

АЙСБЕРГ КУЛЬТУРИ

СС.04

Чи все ми знаємо про свою культуру

ВИХОВНА МЕТА: сформувати в учнів цілісне уявлення про багатогранну та глибинну природу певної культури.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ: «мозковий штурм», робота в групах, міні-дискусії.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: культурна багатоманітність, атрибути культури, міжкультурна комунікація.

14-17 років

45 хв

Досить часто культуру подібно до «ефекту айсберга» визначають як дві частини *тієї* чи іншої культурної цілісності. Поверхневий рівень нашого сприйняття культури включає такі її загальновідомі характеристики як народні пісні, музику, танці, ігри, обряди, їжу, одяг, народні свята, вірування, традиції, ремесла тощо. Традиційні елементи культури, що є в основі її духовної спадщини, здебільшого представляють фольклорно-обрядову складову і є поширеною практикою суспільної репрезентації певних культурних груп. Інші рівні пізнання культури визначають її психолого-поведінкову природу, мають більш глибокий та часто прихований характер. До таких рівнів відноситься:

Філософсько-педагогічний рівень: характер раціонального та логічного сприйняття дійсності, моральні канони поведінки, особливості народної педагогіки й ідеалу вихованості; характер прийняття індивідуальних рішень, уявлення про дружбу.

Комунікативний рівень: характер вибору мови та способу спілкування у міжкультурному діалозі, значення рідної мови у культурному розвитку, особливості невербальної комунікації, уміння слухати, культура зворотного зв'язку, соціальні дистанції у ході спілкування, моделі ведення діалогу та характер вираження спонукальної дії до опонента, домінування співпраці чи конкуренції у ході спільної діяльності, рівень емоційного контролю.

Естетичний рівень: концепція краси та ідеал краси, споглядальне або творче сприйняття дійсності, поняття духовної насолоди, естетичні уявлення про природу та мистецтво, спосіб впорядкування фізичного простору, концепції минулого та майбутнього.

Соціальний рівень: ставлення до гендерного, вікового, професійного, майнового та інших статусів, поняття лідерства, уявлення про соціальну справедливість, розуміння сутності морального вчинку, спосіб визнання провини, ставлення до праці та темп роботи, спосіб прийняття колективних рішень.

Побутовий рівень: уявлення про особисту гігієну, чистоту приміщень, управління часом, турбота про власне здоров'я, розуміння сутності активного способу життя, відпочинку, дозвілля.

Чи все ми знаємо про свою культуру?

КРОК 1. Вчитель малює учням умовний айсберг, більша частина якого (до 80 %) має бути нижче лінії води, називає його «Культура» і пропонує учням перерахувати усі видимі та усвідомлені атрибути певної культури (пісні, музика, танці, обряди, їжу, одяг, народні свята, вірування, традиції, ремесла тощо), які записує у його верхній частині.

КРОК 2. Використовуючи запропоновані вище рівні пізнання культури, методом «мозкового штурму», вчитель закликає учнів назвати інші складові певної культури, а саме ті, які становлять специфіку щоденного життя її носіїв, особливості спілкування, пізнання світу, ставлення до інших. Висловлені думки викладач записує у нижній, «підводній» частині айсбергу «Культура».

Питання і завдання для обговорення:

- Порівняйте записи щодо розуміння поняття культури у верхній та нижній частині айсбергу.
- Чи змінилось ваше уявлення про культуру? Якщо так, то які фактори вплинули на це?
- Наскільки важливою і суттєвою є інформація про культуру в нижній частині айсбергу?
- Дайте відповідь на ключове питання у форматі: Чи все ми знали про цю культуру?

Коментарі: Вчитель може взяти для аналізу рідну культуру учнів або культуру певної етнічної меншини, яка яскраво представлена у відповідному населеному пункті, регіоні.

Джерело: Адаптовано за: «Концепти культури» Fennes H., Harpwood K. *Intercultural Learning in the Classroom: crossing borders / H. Fennes, K. Harpwood.* – Redwoodbooks, 1997. – 312p.

